

Saksframlegg

Høring - revisjonsdokument for Øvre Namsen i Grong, Røyrvik, Lierne og Namsskogan kommuner

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Overhalla formannskap		11.02.2019
Overhalla kommunestyre		26.02.2019

Rådmannens innstilling

Overhalla kommune avgir med dette uttalelse til revisjonsdokument fra NTE i forbindelse med revisjon av konsesjonsvilkår for reguleringene i Namsen.

NTE har over tid iverksatt flere tiltak for å ivareta miljøhensyn, selv om konsesjonene ikke krever det. I revisjonsdokumentet uttrykker NTE at de er villig til å ta hensyn som i dag er standarder for nye konsesjoner. Det er viktig at hensynene ikke bli stående som egne avtaler eller frivillige tiltak men innarbeides i konsesjonene fordi:

- Dette gir en sterkere forpliktelse blant annet fordi det åpner for sanksjoner ved manglende overholdelse
- Man har ingen garantier for om nye eiere etter evt. salg vil videreføre avtaler og selvpålagte tiltak
- Prinsippet er i tråd med standard for nye konsesjoner

Det vil minst være 30 år til neste gang man har mulighet til å få innarbeidet vilkårene i konsesjonene. Dette er tunge og ressurskrevende prosesser, og allerede nå er det lagt ned mye arbeid fra ulike instanser i inneværende prosess.

Utredninger

Av hensyn til at vilkårene som settes skal være kunnskapsbaserte, mener vi at følgende bør utredes før endelige vilkår settes for de lakseførende delene av Namsen:

- Hva som er optimal minstevannføring, eventuelt varierende gjennom året. Poenget er å optimalisere kombinasjonen av hensyn både til tidlig fylling av magasinene, anadrom laksefisk og produksjon av fornybar kraft
- Hva som er optimale bestemmelser for miljøtilpasset driftsvannføring.
- Reguleringen øker vintervannføringen, og det er behov for utredninger om hvordan dette påvirker isgang og flom i mildværsperioder om vinteren. Klimaendringene gjør dette mer aktuelt enn tidligere.

Vilkårene

Overhalla kommune mener at konsesjonsvilkårene for de nedre delene av Namsen skal inneholde:

- Krav om minstevannføring. Dersom konsesjonæren ikke pålegges utredning om optimal minstevannføring, bør dagens avtalte minstevannføring på 50 m³/s ved Tørrisdal tas inn i konsesjonsvilkårene, og gjelde for hele året. Hvis det i tørre perioder med lav magasinutfylling ikke er mulig å oppfylle både minstevannføringskravet og krav som blir satt til fyllingsgrad av magasinene, må konsesjonsvilkårene avklare denne problemstillingen nærmere.
- Krav om miljøtilpasset driftsvannføring. Uten utredning bør NTEs eget forslag om maksimum 10 cm pr time i vannstandsreduksjon ved Tørrisdal tas inn i konsesjonsvilkårene
- Krav knyttet til påslipp ved fare for utbrudd og spredning av furunkulose
- Krav knyttet til laksetrappene
- Krav knyttet til Fiskumfoss kraftstasjonens inntak og utløp for å hindre at smolt og voksen fisk kommer inn i turbinene.
- Krav til vannføring og/ eller fysiske tiltak for å forebygge skader ved isgang i mildværsperioder om vinteren.

Ellers mener vi at alle forvaltningsprinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 – 12 vil måtte tas hensyn til når NVE skal vurdere krav til utredninger og vilkår.

Hjemmel for vedtaket er:

Forvaltningsloven kap VII Om forskrifter § 37

Dokumenter i saken

Type	Dato	Tittel	Adressat
I	14.11.2018	Høring- revisjonsdokument for reguleringene i Øvre Namsen	NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
S	01.02.2019	Høring - revisjonsdokument for Øvre Namsen i Grong, Røyrvik, Lierne og Namsskogan kommuner	

Saksopplysninger/ vurdering

Etter krav fra kommunene Røyrvik, Grong og Lierne fattet Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) i brev av 27.04.2017 vedtak om vilkårsrevisjoner for NTEs reguleringskonsesjoner i Namsenvassdraget.

Hovedformålet med en revisjon er å modernisere eller ajourføre eksisterende konsesjonsvilkår og bedre miljøforholdene i regulerte vassdrag. Konsesjonene i Namsen er fra over 50 år tilbake i tid. Da ble det satt svært begrenset med vilkår. I nye konsesjoner er det bl.a. standard med krav om minstevannføring, og regler for hvor raskt vannføringen kan endres.

Som ledd i revisjonsprosessen har NTE etter anmodning fra NVE utarbeide et revisjonsdokument. Her beskriver de miljøforholdene i vassdraget, hvilke undersøkelser og forebyggende miljøtiltak som er gjort, og hva man vil gjøre av ytterligere tiltak. Det er dette revisjonsdokumentet som nå er på høring med svarfrist 1. mars. Høringsuttalelsene vil sammen med revisjonsdokumentet danne grunnlag for hvilke endringer NVE mener bør gjøres i gjeldende konsesjonsvilkår. I den forbindelse kan det også være aktuelt å pålegge NTE undersøkelser i vassdraget for å ha et godt kunnskapsgrunnlag i bunn for vilkårene. Forslaget fra NVE oversendes Olje- og energidepartementet for behandling og vedtak i regjeringen.

Utfordringene i Namsen er noe forskjellige i øvre og nedre del. I øvre del, Lierne, Namsskogan og Røyrvik er det miljøutfordringer knyttet til de store magasinene med tanke på erosjon, fisk, tørrlegging av elvestrekninger og estetikk. Her er det ønskelig å sikre en god fyllingsgrad så raskt som mulig etter vinteren. De nedre delene er lakseførende. Her er utfordringen i tørre perioder at det slippes på nok vann for å sikre oppvekstområder for yngel, oppgang av laksefisk, unngå furunkulose m.m. I tørre perioder kan det være behov for avveining mellom å ivareta hensynene i øvre og nedre del av vassdraget

Vannføringen i vassdraget er endret fra naturtilstanden ved at det er mindre vannføring om sommeren og mer om vinteren. Dette påvirker livsmiljøet for laks og sjørret i nedre del av vassdraget. Vår og sommerflommer dempes og er slik sett skadereduserende. Vi vet mindre om hvilke konsekvenser økt vintervannføring har på isgang med påfølgende flom og skade, spesielt sett i lys av klimaendringer.

Uten at det er nedfelt i gjeldende konsesjonsvilkår har NTE gjort noen grep for å tilgodese lakseførende strekning av Namsen:

- Inngått avtale med rettighetshaverne om minstevannføring på 50 m³ pr sekund i juli og august ved Tørrisdal, like nedenfor nedre Fiskumfoss.

- Selvpålagt minstevannføring på 50 m³/s øvrige måneder ved Tørrisdal, som forholdsvis nytt tiltak.
- Miljøtilpasset driftsvannføring ved at det skal være maksimalt 10 cm vannstandsreduksjon pr time ved Tørrisdal. Rask reduksjon av vannføringen gjennom kraftverkene gir rask vannstandsreduksjon med fare for at yngel ikke følger med ut i vannstrømmen og strander på tørt land.
- Har vært imøtekommende når det har vært behov for å øke vannføringen ved fare for spredning av fiske sykdommen furunkulose. Den oppstår og sprer seg først og fremst i varme og tørre sommere.
- Har satt opp elektrisk fiskesperre som hindrer fisk i å svømme inn i turbiner.

På tross av tiltakene er det likevel eksempler på at avtaler og selvpålagte krav og tiltak ikke alltid overholdes, noe som har resultert i:

- For lav vannføring
- For rask reduksjon i vannføring
- Fisk som passerer elektrisk fiskesperre og kommer inn i turbiner.